

Pedagogisch werkplan

Kinderdagverblijf Kindcentrum de Driehoek

Januari 2020

Inhoudsopgave

Voorwoord		3
1. Pedagogisch beleid Kindcentrum De Driehoek		
1.1	Samenwijs met kinderen	4
1.2	Kindbeeld en kind ontwikkeling	4
1.3	Doorgaande ontwikkelingslijn met onderwijs	5
1.4	Ontwikkelingsmodel en pedagogische doelen	5
2. Werkplan – praktische informatie		
2.1	Aantal kinderen, activiteiten vakanties, ruilen en extra opvang	6
2.2	Groepen	6
2.3	Vaste gezichten op de groep en aanwezigheid gedurende de dag	7
2.4	Gebruik van de ruimtes	8
2.5	Pedagogische coaching	9
2.6	Opleidingseisen pedagogisch professionals en inzet van stagiaires	9
2.7	Ziekte, ongeluk(jes), brandveiligheid, hygiëne en veiligheidsnormen	10
3. Uitwerking van verantwoorde kinderopvang binnen de Driehoek		
3.1	Ieder kind een eigen mentor	11
3.2	Emotionele veiligheid	11
3.3	Kennis maken en wennen	11
3.4	Zelfstandig functioneren	12
3.5	Sociale competenties	12
3.6	Overdracht van waarden en normen	13
4. Begeleiding van ontwikkeling en opvoeding binnen de groepen		
4.1	Voor kinderen van 0 tot ruim 2 jaar bij de '(B)Engeltjes'	
4.1.1	Dagritme	14
4.1.2	Pedagogisch handelen bij de jongste kinderen	15
4.2	Verantwoorde peuteropvang voor kinderen van 1 tot 4 jaar bij de 'Boefjes' en 'Deugnietjes'	
4.2.1	Dagritme "Boefjes" 1 tot 4 jaar	16
4.2.2	Dagritme 'Deugnietjes' 2 tot 4 jaar	18
4.3	Pedagogisch handelen bij de peuters (VVE)	
4.3.1	Voor- en vroegschoolse educatie peutergroepen	19
4.3.2	Activiteiten	22
4.3.3	Spel	23
4.3.4	Inrichting	24
4.4	Verantwoorde BSO voor kinderen van 4 tot 12	
4.4.1	Dagritme	24
4.4.2	Pedagogisch handelen bij de BSO	24
5. ouderbetrokkenheid/ Verbinding met ouders		
5.1	Contacten met ouders individueel	25
6. Passende opvang realiseren		
6.1	Volgen en signaleren	26
6.2	ondersteuningsteam	27
6.3	ouderscommissie	27
6.4	risico-inventarisatie	27
7. Plannen voor 2020		28
Bijlagen:	Beleid veiligheid en gezondheid	
	Opleidingsplan	

Voorwoord

In het prachtige pand van De Driehoek verheugen wij ons erop dat wij uw kind mogen verwelkomen! Samen met u en samen met de basisschool zetten wij ons ervoor in om uw kind een goede basis te bieden voor zijn of haar toekomst.

Ieder kind mag er zijn!

Elk kind wordt geboren met zijn eigen talenten, is van nature nieuwsgierig en gaat op ontdekkingsreis. Een lange reis die ieder kind op zijn eigen manier op basis van aanleg en temperament en in eigen tempo onderneemt. Tijdens deze reis ontdekt een kind zijn eigen persoonlijkheid, het groeit en ontwikkelt zich binnen zijn mogelijkheden tot een mondige, zelfstandige, verantwoordelijke, creatieve en sociale persoon.

Ouders en kinderopvang begeleiden het kind daarin gezamenlijk, ieder vanuit zijn eigen rol met respect voor elkaar, tijdens de ontdekkingsreis naar volwassenheid. Kinderen leren spelenderwijs de spelregels van de samenleving, zodat zij zich kunnen wortelen in de samenleving en zich daarin sociaal kunnen bewegen met een besef van waarden en normen.

Voor onze pedagogisch professionals staat de ontwikkeling van het individuele kind centraal. Onze pedagogisch professionals zorgen voor een veilige basis, een plek waar kinderen zich kunnen ontspannen en zichzelf kunnen zijn. Er is ruimte voor emotie. Pedagogisch professionals herkennen signalen van het kind en weten hoe ze hierop moeten reageren. De veilige omgeving nodigt kinderen uit om op onderzoek te gaan, zich te ontwikkelen en plezier te beleven. Onder begeleiding van de pedagogisch professionals leren kinderen spelenderwijs. Zij stimuleren interacties tussen kinderen onderling, bevorderen de betrokkenheid en zelfstandigheid van kinderen, stimuleren creativiteit, motorische ontwikkeling, spel- en taalontwikkeling. Praten en uitleggen, structuren en grenzen stellen en individuele zorg hebben onze nadrukkelijke aandacht.

In Kindcentrum de Driehoek zijn voldoende mogelijkheden om de kinderen uitdaging en aandacht te bieden in wisselwerking met kinderen van hun eigen leeftijd. Het terrein biedt zowel binnen als buiten de mogelijkheid om een grote diversiteit aan activiteiten aan te bieden.

In dit pedagogisch werkplan treft u de informatie aan hoe wij binnen Kindcentrum de Driehoek vorm en inhoud geven aan de begeleiding van uw kind!

Heeft u naar aanleiding van dit werkplan vragen of suggesties voor verbetering dan horen wij die graag. U kunt daarvoor altijd terecht bij de groepsleiding of bij de manager opvang van Kindcentrum de Driehoek.

Gerda Lukkien, directeur
Winnie Martens, Manager opvang

1. Pedagogisch beleid Kindcentrum de Driehoek

1.1 Samenwijs met kinderen

Een kind krijgen, het op zien groeien en hen begeleiden, is voor ouders het belangrijkste dat er is in het leven. De pedagogisch professionals van Kindcentrum de Driehoek zijn zich er niet alleen van bewust wat uw kind voor u betekent, maar zij verheugen zich ook dagelijks op de komst van uw kinderen. Graag geven wij u inzicht in het kader waarop wij met uw kinderen willen omgaan en hen in samenspraak met u willen begeleiden.

In de visie van Samenwijs zijn de kinderen het meest gebaat bij een geïntegreerde opvoeding en ontwikkeling in de leeftijd van 0 tot 13 jaar. Opvang en onderwijs doen het samen in Kindcentrum de Driehoek. Het doel van de integratie tussen opvang en onderwijs is om elk kind het maatwerk te bieden dat het nodig heeft om zijn talenten en kansen zo goed mogelijk te ontwikkelen, gericht op een goede positieve basis voor zijn eigen toekomst.

Die ontwikkeling kunnen wij alleen op een goede manier vorm en inhoud geven in samenspraak met u. Met behulp van andere pedagogisch professionals én de mogelijkheden die de buurt biedt brengen wij dit proces stapsgewijs verder in de praktijk.

Het kader dat nu voor u ligt zal in de loop van de tijd telkens aangepast worden als vervolg op de verbreding van de mogelijkheden. Deze ontstaan naar aanleiding van het samenwerkingsproces en de interactie met u en de overige omgeving.

1.2 Kindbeeld en kind ontwikkeling

De ontwikkeling van uw kind hangt niet alleen af van de opvoeding en verzorging die u als ouders geeft, maar ook van de wereld om het kind heen. Van jongs af maakt een kind deel uit van de samenleving: familie, de buurt en allerlei andere mensen en partners.

Kindcentrum de Driehoek is één van die partners, die haar bijdrage wil leveren om de ontwikkeling van uw kind zo goed mogelijk te begeleiden. Wij zorgen voor een goede omgeving en sfeer om in op te groeien. Een veilige plek, die voelt als thuis. Een plek waar vertrouwen en respect ervoor zorgen dat uw kind zich in alle rust kan ontplooiën, onder begeleiding van de beste mensen. Kindcentrum streeft ernaar om een goede basis te bieden voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van uw kind vanaf de babyleeftijd tot aan het einde van de basisschool.

Voor onze pedagogisch professionals staat de ontwikkeling van het individuele kind centraal. Onze pedagogisch professionals zijn experts op het gebied van ontwikkelingsgericht werken en opvoeden. Goed geschoold en voortdurend getraind in het herkennen van de verschillende ontwikkelingsstadia die elk kind doorloopt. Zij stimuleren eigenschappen en vaardigheden die kinderen tot gelukkige en evenwichtige personen maken. Zij helpen de kinderen om het beste uit zichzelf te halen door zelf het goede voorbeeld te geven. Doordat onze pedagogisch professionals een omgeving creëren waarin vertrouwen, ontwikkeling en positief met elkaar omgaan, centraal staat, is de kans groot dat kinderen dat goede voorbeeld als vanzelfsprekend volgen.

Een mooie doorgaande lijn is zichtbaar bij de overgang naar de basisschool. Peuters hebben al zo vaak activiteiten samengedaan met de kleuters, kennen de leerkrachten en weten door de afstemming van normen en waarden wat hen in de begeleiding te wachten staat. Ook geldt dit voor kinderen die de overstap maken van dagopvang naar buitenschoolse opvang. Bij de buitenschoolse opvang staat centraal dat kinderen kunnen genieten van hun vrije tijd. Daarbij hebben wij als doel dat de kinderen kennis maken met verschillende manieren waarop zij met hun vrije tijd om kunnen gaan!

1.3 Doorgaande ontwikkelingslijn met onderwijs

Uw kind is het uitgangspunt, uw kind heeft recht om zijn eigen talenten en vaardigheden te leren ontdekken. Heeft het extra ondersteuning nodig dan is er binnen het brede team van de Driehoek, dat gevormd wordt door pedagogisch professionals van kinderopvang en basisschool, de benodigde expertise aanwezig om daar zorg voor te dragen. Daarnaast kunnen wij terugvallen op de zorgstructuur zoals die vanuit de transitie jeugdzorg in Hilvarenbeek is opgebouwd.

Samen met het team van de basisschool zijn wij bezig om vanuit één pedagogische en didactische visie de kinderen te begeleiden. Zo willen wij hen een goede basis bieden voor de rest van hun leven. VVE Methodiek 'Peuterplein' methodiek is hierbij de pedagogische basis voor de kinderen 0 tot 4 jaar. Later in het werkplan kunt u meer lezen over de inhoud hierover.

1.4 Ontwikkelingsmodel en pedagogische doelen

Onze pedagogisch professionals zorgen voor een veilige basis, een plek waar kinderen zich kunnen ontspannen en zichzelf kunnen zijn. Er is ruimte voor emotie doordat de pedagogisch professionals signalen van het kind herkennen en weten hoe ze hierop moeten reageren. De veilige omgeving nodigt kinderen uit om op onderzoek te gaan, zich te ontwikkelen en plezier te beleven. Onder begeleiding van de pedagogisch professionals leren kinderen spelenderwijs. Zij stimuleren interacties tussen kinderen onderling, bevorderen de betrokkenheid en zelfstandigheid van kinderen, stimuleren creativiteit, motorische ontwikkeling, spel- en taalontwikkeling. Individuele zorg, praten en uitleggen maar ook structuren en grenzen stellen hebben onze nadrukkelijke aandacht.

Grondhouding

In de eerste jaren dat kinderen opgroeien, vormt zich de basis van hun ontwikkeling naar zelfstandigheid en zelfredzaamheid. Wij vinden het belangrijk om kinderen te helpen zelfvertrouwen te ontwikkelen en respect te hebben voor zichzelf, anderen en de natuur. We leren ze van jongs af aan kijken naar de wereld om hen heen. We laten ze zien hoe ze zich kunnen bewegen in onze maatschappij door ze een plek in onze samenleving te geven. Het is daarom belangrijk dat we samen met u en met het basisonderwijs een doorgaande (leer)lijn bieden in de opvoeding van kinderen. Dat we samen de kinderen 'begeleiden' naar de volwassenen van de toekomst.

Verantwoorde kinderopvang

De manier van werken bij Kindcentrum de Driehoek is gebaseerd op vier pedagogische competenties.

- *Emotionele veiligheid*

Met de kinderen gaan wij op een sensitieve en responsieve manier om. Daarbij tonen wij respect voor de autonomie van kinderen. Het stellen van grenzen aan het gedrag en het bieden van structuur legt een veilige basis, een "thuis" waar ze kunnen ontspannen en zichzelf mogen zijn. Kortom kinderen moeten zich prettig en geborgen voelen.

- *Zelfstandig functioneren*

Kinderen dagen wij spelenderwijs uit in de ontwikkeling van hun motorische, cognitieve en creatieve vaardigheden. Hun taalontwikkeling is daarbij essentieel om zich te leren uitdrukken en in hun sociale contacten met anderen. Wij willen kinderen in staat stellen om steeds zelfstandiger te functioneren in een veranderende omgeving. Respect voor het unieke van ieder kind is daarbij het uitgangspunt. Mogelijkheden bieden om kinderen zelfvertrouwen te laten ontwikkelen en een positief zelfbeeld te vormen.

- *Sociale competentie*

Kinderopvang is een sociaal gebeuren en voor kinderen dus een prima basis om spelenderwijs sociale kennis en sociale vaardigheden bij te brengen. Wij willen kinderen in staat stellen om steeds zelfstandiger relaties met anderen op te bouwen en te onderhouden.

- *Overdracht van normen en waarden*

Kinderen worden gestimuleerd om op een open manier kennis te maken met de algemeen aanvaarde waarden en normen in de samenleving met het oog op een respectvolle omgang met anderen en een actieve participatie in de maatschappij.

2. Werkplan – praktische informatie

2.1 Aantal kinderen, activiteiten in vakanties, ruilen en extra opvang.

Kindcentrum de Driehoek biedt dagopvang met daarbij geïntegreerd de peuteropvang aan voor kinderen in de leeftijd van 0 tot 13 jaar.

Voor de kinderdagopvang kunnen wij dagelijks maximaal 46 kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar een plek bieden, 40 kinderen van 4 tot 13 jaar kunnen terecht bij BSO 't Eigenwijsje in Kindcentrum de Driehoek. Een mooie doorgaande lijn voor kinderen die de overstap gaan maken van dagopvang naar buitenschoolse opvang.

In de vakantieperiode is er soms minder vraag naar opvang. Dat biedt wat meer mogelijkheden om met toestemming van en in overleg met hun ouders soms samen met andere vestigingen van Kindcentrum opvang activiteiten te organiseren.

Naast de afgenomen opvang volgens het afgesloten contract is het mogelijk om te ruilen van dag of om uw kind extra te brengen, als daardoor het maximaal aantal kinderen in de groep niet wordt overschreden. Het is in dat geval ook mogelijk dat uw kind in een andere groep wordt opgevangen. Hiervoor vragen wij voorafgaand schriftelijk toestemming van de betreffende ouders. Het volledige ruilbeleid is te vinden op onze website.

2.2 Groepen

Wij gaan uit van de behoefte en ontwikkeling van elk kind. Het kind ontwikkelt zich in fasen en in die verschillende fasen heeft hij andere prikkels nodig. Vooral als kinderen nog jong zijn zie je dat baby's en peuters zich heel verschillend ontwikkelen. Het ene kind heeft meer geborgenheid nodig, terwijl een ander juist de wereld om zich heen wil ontdekken. Wil je hier goed op in kunnen spelen, dan kun je geen strakke leeftijdsindelingen van groepen aanhouden. Wij beschrijven ons werk dan ook als groeigericht. De groepen werken intensief samen en door open deuren en de centrale hal te benutten kunnen kinderen van verschillende groepen elkaar tijdens diverse momenten van de dag ontmoeten.

In aansluiting hierop hebben wij een ontwikkelingsgerichte groepsindeling waarbij we zorgdragen voor het niet overschrijden van het wettelijk toegestane totaal aantal kinderen van 46:

Babygroep (B)engeltjes: 0 tot 1,5 jaar met kindplaatsen voor maximaal 14 kinderen
Peutergroep Boefjes: 1,5 tot 2,5 jaar met kindplaatsen voor maximaal 16 kinderen
Peutergroep Deugnietjes: 2,5 tot 4 jaar met kindplaatsen voor maximaal 16 kinderen
Groep (B)engeltjes en Boefjes kunnen kindplaatsen van leeftijd wijzigen van 0 tot 4 jaar wanneer de groepen worden samengevoegd of flexibele kinderen aanwezig zijn.

De leeftijden die beschreven staan per groep zijn een richtlijn, er wordt per kind gekeken wanneer het klaar is om door te stromen naar de volgende groep.

Op woensdag middag en vrijdag middag draaien alle groepen, of de Boefjes en Deugnietjes samen in peutergroep Boefjes. In de vakanties komen de kinderen van de peuteropvang niet en zullen de kinderen van beide groepen samen spelen in de ruimte van de Boefjes. Ook tijdens minder drukbezette dagen spelen de (B)Engeltjes, Boefjes en/of Deugnietjes samen.

BSO 't Eigenwijsje 1 en 2: 4 tot 13 jaar met kindplaatsen voor maximaal 40 kinderen. De groepsruimte van BSO 't Eigenwijsje 1 is bevestigd op school links naast de kleuterklas en BSO 't Eigenwijsje 2 is hun ontmoetingsruimte in de centrale hal. Op vrijdag worden de groepen samengevoegd in BSO 't Eigenwijsje 1. Op woensdag sluiten de BSO-kinderen aan bij de Boefjes/Deugnietjes!

Inspelen op de behoefte van kinderen staat centraal in onze manier van werken. Kinderen letterlijk en figuurlijk de ruimte beiden betekent bijvoorbeeld ook vriendschappen en ook vrije keuzes is activiteiten in verschillende ruimtes. De kinderen hebben de volgende ruimtes tot hun beschikking: BSO 't Eigenwijsje ruimte 1 en 2, de gymzaal, de aula, het atelier en een prachtige buitenruimte.

2.3 Vaste gezichten op de groep en aanwezigheid gedurende de dag

Voor het aantal kinderen in relatie tot het aantal pedagogisch professionals hanteren wij de wettelijke normen zoals die vastgelegd zijn in de CAO Kinderopvang. Bij Kindcentrum de Driehoek werkt een vast team van pedagogisch professionals.

Als er op afzonderlijke dagdelen minder kinderen aanwezig zijn, kunnen groepen samengevoegd worden en wordt de bezetting van de pedagogisch professionals aangepast op het aantal aanwezige kinderen.

Tijdens pauzes en aan het begin en einde van de dag kunnen er minder beroepskrachten aanwezig zijn, maar nooit minder dan de helft van het afgesproken aantal pedagogisch professionals. Dit is voor 3 uur per dag toegestaan. Als er wordt afgeweken van de beroepskracht-kind-ratio en er is op dat moment slecht één pedagogisch professional in het Kindcentrum, dan is er tenminste één andere volwassene in het gebouw aanwezig of wordt er gebruik gemaakt van de zogenoemde achterwachting, waarbij een professional binnen een kwartier aanwezig kan zijn. Bij BSO hanteren wij de normen zoals die vastgelegd zijn in de CAO Kinderopvang. Eén pedagogisch professional per 11 aanwezige kinderen. Gedurende de reguliere schoolweken is het voor een half uur per dag toegestaan minder pedagogisch professionals in te zetten dan volgens de BKR vereist is. Tijdens schoolvakanties, studiedagen of andere vrije dagen is dat voor 3 uur per dag toegestaan. Voor de BSO is dat tijdens de middagpauze of bij aanvang of eindtijd dat er minder beroepskrachten aanwezig zijn, maar nooit minder dan de helft van het afgesproken aantal pedagogisch professionals. Bij verlof en ziekte wordt zoveel als mogelijk is het uitgangspunt gehanteerd, dat er altijd een professional met een vast dienstverband, die bekend is bij de kinderen wordt ingezet.

Als er tijdens dagdelen conform de beroepskracht-kind-ratio slechts één pedagogisch professional in het Kindcentrum aanwezig is, dan is ondersteuning van deze beroepskracht door een andere volwassene in geval van calamiteiten geregeld.

Om u een goed beeld te geven van de dagelijkse inzet van de pedagogisch professionals geven wij u hierbij een overzicht van de dagelijkse inzet van pedagogisch professionals op de groepen. Uiteraard zult u begrijpen dat wij in dit werkplan onze pedagogisch professionals niet bij naam benoemen maar aanduiden met A, B etc. Aan de hand van onderstaand overzicht kunt u zien in de geel gearceerde blokken op welke manier wij er zorg voor dragen dat uw kind in de loop van de week bij de baby's altijd twee vaste gezichten voor het grootste deel van de dag op de groep heeft en bij de oudere kinderen

niet meer dan 3 vaste gezichten heeft in de loop van de dag. De tweede of derde pedagogisch professionals kunnen verschillend zijn.

	maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag
7.30 uur ontmoetingsruimte Boefjes					
(B)engeltjes	A B C	B	A C	A C	A B
Boefjes	D E	D E F	 F	D E F	D
Deugnietjes	G I	G H	I J	G J	G
BSO 't Eigenwijsje	J K	J I		I K	I
Afwijking leidster – kindratio 3 uur toegestaan	pauze 12.30 – 14.30 uur	Pauze 12.30 – 14.30 uur	Pauze 12.30 – 14.30 uur	pauze 12.30 – 14.30 uur	Pauze 12.30 – 14.30 uur

Bij verlof van de pedagogisch professional zorgen wij ervoor dat er voor de kinderen een vast en voor hen vertrouwd gezicht is. Invalkrachten zijn zoveel mogelijk gekoppeld aan ten hoogste twee vestigingen, hiervoor zijn eilandjes opgesteld, zodat ook zij voor de kinderen een vertrouwde professional zijn. De Driehoek is een eilandje met locatie Starrebos.

In geval van ziekte of bij een calamiteit waardoor het vaste gezichtenprincipe in de praktijk niet geboden kan worden, zorgen wij ervoor dat er met name bij de babygroep een professional uit een andere groep wordt ingezet, die de kinderen kent. Door de manier van werken is dat heel goed mogelijk, omdat pedagogisch professionals en kinderen meerdere momenten van de dag ook samen activiteiten ondernemen.

2.4. Gebruik van de ruimtes

Alle groepen hebben een eigen ruimte. Daarnaast is er een centrale hal waarmee alle groepen verbonden zijn, een gymzaal die gedeeld wordt met de onderbouw en/of bovenbouw een buitenruimte gedeeld wordt met de onderbouw en/of bovenbouw.

De hal is ingericht met een grote tafel als thema tafel, er is een kleine tafel met een thema boom voor VVE Raai de Kraai. We wisselen de inrichting regelmatig n.a.v. de thema's om zo de kinderen te blijven uitdagen. Daarnaast is er in de hal ruimte om te lezen, bouwen of spelen met de thematafel.

Zowel de gymzaal als de buitenruimte worden zoveel mogelijk benut om de fysieke uitingen van kinderen optimaal de ruimte te kunnen geven. Dagelijks wordt minimaal één activiteit in een van deze ruimten verzorgd.

De inrichting van de groepsruimtes is afgestemd op de leeftijd van de kinderen. Het meeste spel materiaal is op kinderhoogte. Bij de inrichting is gekeken "door de ogen van een kind". Er zijn hoeken ingericht die een speciale speelfunctie hebben, zoals een bouwhoek, hoek met speelkeuken en voorleeshoek. Op deze manier ondersteunt het spel materiaal en de inrichting kinderen bij het zelfstandig maken van keuzes en bij hun zelfredzaamheid in de verschillende ontwikkelingsfasen.

Het werken met kinderen is binnen Kindcentrum de Driehoek zo transparant mogelijk georganiseerd middels het unit-werken. Door bewust gebruik te maken van de ruimtes willen wij kinderen letterlijk en figuurlijk ruimte bieden om zich in eigen tempo te ontwikkelen. Dit realiseren we door daar waar mogelijk groepen met elkaar te laten samenwerken. Zo kunnen kinderen van verschillende groepen elkaar tijdens diverse momenten op de dag ontmoeten in de centrale hal. De pedagogisch professional begeleidt en stimuleert het kind hierin en houdt rekening met de eigenheid en het tempo van het kind. Door het werken in units worden de mogelijkheden van een groep uitgebouwd en de continuïteit in vertrouwde speelgenootjes en pedagogisch professionals beter gegarandeerd. Het kind krijgt zo goed de gelegenheid een band met hen op te bouwen vanuit de veiligheid van de eigen stamgroep. Ouders worden over de opendeuren werkwijze geïnformeerd tijdens een rondleiding, intake en dagelijks bij de overdrachtsmomenten. Daarnaast geven ouders via het ouderportaal hier toestemming voor.

2.5 Pedagogische coaching

Als Samenwijs Opvang & Onderwijs stellen wij het kind centraal. Ieder kind krijgt de aandacht en de zorg die het nodig heeft om de eigen talenten te ontdekken, te ontwikkelen en het recht op een toekomstperspectief dat daarbij aansluit.

Een pedagogisch professional is daarin deskundig, heeft het beste met kinderen voor en zet zich daar dagelijks voor in.

Er is gekozen voor een tweedeling in functies als het gaat om pedagogisch beleidsmedewerker en pedagogisch coach.

Pedagogische coaching richt zich enerzijds op het implementeren van de beoogde werkwijze om het kind maatwerk te bieden en anderzijds om het eigen probleemoplossend vermogen van pedagogisch professionals te activeren en te stimuleren om mee te denken welke oplossingen toepasbaar zijn in hun eigen situatie.

De werkwijze van coaching zal vanuit een positieve kijk, competentie vergrotend en progressiegericht vorm krijgen. Wat goed gaat in de praktijk is belangrijk voor de evaluatie van het werken met de kinderen. Het inzien van positieve ervaringen en deze te versterken werkt als een stimulans tot professionele ontwikkeling. Pedagogisch professionals hebben recht op minimaal 2 gesprekken van 1 ½ uur per jaar. Daarnaast vindt ook team coaching of coaching on the job plaats in opdracht van de manager en op basis van het pedagogisch werkplan. Op basis van het aantal FTE bij het team van KDV en BSO de Driehoek, is berekend dat de pedagogisch coach minstens 75 coaching uren per jaar heeft.

De pedagogische coach wordt begeleid door de pedagogische beleidsprofessional, die werkzaam is voor de kwaliteitsontwikkeling voor Samenwijs Opvang & Onderwijs. Op basis van de wettelijke richtlijnen, wordt de beleidsprofessional minstens 100 uur voor KDV EN BSO de Driehoek ingezet.

2.6 Opleidingseisen pedagogisch professionals en inzet van stagiaires

De opleidingseisen die Samenwijs Opvang van de pedagogisch professionals verlangt, zijn vastgelegd in de CAO. De pedagogisch professionals die werkzaam zijn met kinderen in de leeftijd van 2-4 jaar, zijn in het bezit van een VVE-certificaat en voldoen aan de taaleis (3F niveau).

Samenwijs opvang investeert in de pedagogisch professionals door jaarlijks aan de hand van het opleidingsplan pedagogisch professionals bij te scholen en desgewenst om te scholen.

Wij rekenen het tot onze verantwoordelijkheid stagiaires een plaats te bieden zodat ze ook in de praktijk gevormd worden. Kindcentrum de Driehoek biedt dan ook stageplaatsen aan. Stagiaires zijn pedagogisch professionals in opleiding. Zij worden opgeleid tot zelfstandige competente pedagogisch professionals. Naar gelang de opleiding zal de stagiaire allerlei taken en werkzaamheden verrichten en krijgt hij/zij de gelegenheid om de opdrachten behorende bij de competenties uit te voeren. In principe worden zij 'boventallig' ingezet. Afhankelijk van de vorderingen c.q. competenties van de stagiaire en de situatie in de unit waar de opleiding plaats vindt, zijn er omstandigheden die uitnodigen om de stagiaire in de gelegenheid te stellen zijn zelfstandigheid te toetsen. De taken van de stagiaires en van de werkbegeleiders binnen stichting Samenwijs hebben wij de volgende protocollen/ beleidsstukken beschreven: BPV-plan, het introductieplan en het stage werkboek. Deze documenten kunt u terugvinden op onze website onder de button 'nuttige informatie'.

Samenwijs opvang biedt werknemers de mogelijkheid om kennis en kwaliteit in het werk te vergroten. Bijvoorbeeld in de vorm van een workshop, cursus of opleiding. Jaarlijks wordt daartoe een opleidingsplan vastgesteld.

2.7 Ziekte, ongeluk(jes), brandveiligheid, hygiëne en veiligheidsnormen

Ziekte

Een kind is ziek wanneer het in tegenstelling tot zijn/haar normale doen, niet kan deelnemen aan de dagelijkse gang van zaken in de opvang. Bij de groepsopvang kan het niet de aandacht krijgen die het nodig heeft, zonder dat het ten koste gaat van de aandacht voor de andere kinderen in de groep. Wanneer het kind gedurende de dag op de opvang ziek wordt zal de ouder telefonisch ingelicht worden. In samenspraak met het kind en ouder bepalen de pedagogisch professionals wat op dat moment in het belang van het kind en van de groep de beste oplossing is.

Met betrekking tot ziekten zijn de door de GGD gestelde richtlijnen en aanbevelingen voor ons uitgangspunt van handelen.

Is er sprake van een besmettelijke ziekte dan maken we dit altijd kenbaar via schriftelijke informatie hierover op de toegangsdeur en op het whiteboard in de gang of naast de Ipad.

Ongeluk(jes)

In de ontdekkingsdrang van het kind kan een ongelukje in een klein hoekje zitten. Wanneer het kind op de buitenschoolse opvang een ongeval krijgt, zullen we afhankelijk van de ernst ervan, stappen ondernemen. Er bevindt zich een EHBO-trommel waarvan de inhoud afgestemd is op de GGD-voorschriften en een informatiewijzer met betrekking tot de meest voorkomende kinderziektes en EHBO-instructies.

Verschillende pedagogisch professionals hebben de cursus bedrijfshulpverlening gevolgd. Elke pedagogisch professional is geschoold op kinder-EHBO en volgt de herhalingslessen.

Brandbeveiliging en brandoefening

Het Kindcentrum heeft een vergunning van de brandweer. Dit betekent dat aan alle brandveiligheidseisen van de brandweer is voldaan. Aanvullend op deze eisen bestaat er een calamiteitenplan waarin uitgebreide instructies vastgelegd zijn aangaande een brand- en ontruimingsplan. De pedagogisch professionals zijn hiervan op de hoogte. Verschillende pedagogisch professionals hebben de cursus bedrijfshulpverlening gevolgd. Jaarlijks wordt er een ontruimingsoefening gehouden samen met onderwijs. Het is dan belangrijk dat alles goed op elkaar is afgestemd! De pedagogisch professionals zingen een 'ontruimingsliedje' met de kinderen waarbij ze spelenderwijs hand in hand naar buiten gaan. Baby's worden mee naar buiten genomen in een evacuatiebedje.

Hygiëne en veiligheidsnormen

Met betrekking tot de veiligheid en hygiëne handelen we volgens protocollen uit het 'Handboek Kwaliteit'. Onze kwaliteitsprofessional zorgt voor de actualisatie van deze documenten. In het team overleggen op locatie wordt altijd een casus besproken met bijbehorend protocol.

Wij voeren jaarlijks de risico-inventarisatie voor veiligheid en gezondheid uit. Jaarlijks controleert de GGD; de rapportage hiervan is ter inzage op de website te vinden. In de avonden of zoveel mogelijk op momenten dat er geen kinderen aanwezig zijn wordt er schoongemaakt. Verder worden alle ruimtes dagelijks geventileerd en mag er binnen de kinderopvang niet worden gerookt!

3. Uitwerking van verantwoorde kinderopvang binnen de Driehoek

3.1 Ieder kind een eigen mentor

Elk kind heeft er recht op om bewust gezien en gevolgd te worden, niet alleen in zijn ontwikkeling, maar ook in zijn welbevinden als kind en zijn functioneren binnen de groep. Daarom werken wij met een mentor, die als pedagogisch professional werkt op de groep van uw kind en functioneert ook als aanspreekpunt voor de collega's om informatie over uw kind te verzamelen. De mentor bespreekt periodiek de ontwikkeling van uw kind met u, de ouders. Tevens is de mentor het aanspreekpunt voor de ouders bij vragen over de ontwikkeling en het welbevinden van het kind. In de buitenschoolse opvang is de mentor ook het aanspreekpunt voor het kind. De ouder maakt bij het intakegesprek kennis met de mentor. Mocht in de loop van de tijd een mentor vertrekken of op andere dagen gaan werken, dan wordt het schema aangepast en worden de ouders aan de nieuwe mentor voorgesteld. Als de mentor niet aanwezig tijdens het intakegesprek dan horen de ouders, wie de mentor gaat worden.

3.2. Emotionele veiligheid

Een veilige leefomgeving vinden: ieder kind een mentor

Door te zorgen voor een veilige leefomgeving voor kinderen bieden wij hen houvast en geborgenheid om de wereld om hen heen hanteerbaar te maken. Wij bieden kinderen een 'thuis' waar ze kunnen ontspannen en zichzelf mogen zijn zodat ze op een 'veilige plek opgroeien'. De pedagogisch professional is gericht op het kind en creëert een open sfeer, waardoor het kind vertrouwen in haar en in de andere kinderen krijgt. Dit is voorwaardenscheppend voor de andere kernwaarden.

Voor het bereiken van emotionele veiligheid is het opbouwen van vertrouwde relaties, tussen de kinderen onderling en met de teamleden van de Driehoek van belang.

3.3 Kennis maken en wennen

De basis voor het vinden van emotionele veiligheid wordt gevormd in de eerste periode dat een kind in ons Kindcentrum komt. Het is belangrijk dit contact zorgvuldig op te bouwen met elkaar:

- We beginnen daarmee tijdens het intakegesprek waarbij ouders en kind kennis kunnen maken met de mentor van het kind. Er wordt geïnformeerd naar alle zaken die belangrijk zijn om te weten van het kind en de thuissituatie. De ouder krijgt uitleg over de gang van zaken op Kindcentrum de Driehoek en er worden over en weer afspraken gemaakt.

Tegen de tijd dat een kind van de ene naar de andere groep gaat, worden de ouders hiervan op de hoogte gesteld. Daarnaast vindt er een warme overdracht plaats tussen de huidige en nieuwe mentor van het kind.

- Kinderen krijgen de gelegenheid te wennen door nieuwe kinderen voorafgaand aan de plaatsingsdatum 2 keer boventallig op de basisgroep kunnen wennen voor de duur van maximaal één dagdeel per keer. In principe vindt dit plaats op de rustige dagdelen, zodat ouder en kind alle aandacht kunnen krijgen. Wanneer kinderen doorstromen naar een andere stamgroep wordt ook dit principe gehanteerd. Deze wennperiodes worden ingericht onder de tijd dat het kind naar de opvang komt. Daarbij bereiken kinderen een positieve emotionele veiligheid

wanneer we de kinderen leren respect te hebben voor autonomie (waar liggen de eigen spulletjes). Er is veel aandacht voor 'praten, uitleggen en luisteren naar elkaar', voor 'grenzen stellen en rituelen maken', voor het 'inlevingsvermogen en de initiatieven van het kind' en voor 'persoonlijke emoties en ervaringen'. Hoe dit in de praktijk verder tot uiting komt leest u in de paragraaf pedagogisch handelen per leeftijdscategorie.

3.4 Zelfstandig functioneren

Ontdekken van eigen talenten, eigen keuzes maken en zelfvertrouwen opbouwen

Wij vinden het belangrijk om ieder kind als individu te zien en te aanvaarden. Ieder kind is anders en ieder kind heeft een andere achtergrond. Wij accepteren en stimuleren het kind middels respect voor de individuele ontwikkeling en achtergrond. De benadering die daarbij wordt gehanteerd is positief, welwillend en zorgzaam. Kinderen worden aangemoedigd in ondernemen daar het jonge kind deze bevestiging nodig heeft in het kunnen; dat geeft hen zelfvertrouwen. De pedagogisch professionals zijn terughoudend met helpen, voordoen of ingrijpen. Zij zullen het kind ondersteunen door hen te helpen het zelf te doen. Op deze manier groeit het zelfvertrouwen van het kind.

Het uitgangspunt is dat als een kind zijn eigen talenten goed kan benutten het in staat is om zelfvertrouwen op te bouwen. Meer waardering voor je talenten zorgt voor meer zelfvertrouwen.

Naarmate een kind ouder wordt zie je steeds beter welke talenten een kind bij zichzelf ontdekt. Als pedagogisch professional speel je hierop in zodat kinderen in staat worden gesteld om hun persoonlijke competenties te ontwikkelen.

Er is spelmateriaal aanwezig, dat aansluit bij de verschillende ontwikkelingsfasen en ontwikkelingsgebieden. Het speelgoed daagt de kinderen uit om samen te spelen of biedt juist de mogelijkheid om individueel te spelen. Wij stimuleren het onbewuste leerproces van kinderen actief en positief. In dat spel en in de omgang met volwassenen en kinderen om hen heen, ontwikkelen kinderen zich.

Ook wordt, door in te spelen op het speel- en leergedrag bij kinderen, de ontwikkeling in het maken van eigen keuzes gestimuleerd. Het is soms verbazingwekkend hoe vroeg kinderen al eigen keuzes willen maken. In het kader van het vergroten van de zelfstandigheid laten we de kinderen dit doen naast het zoveel mogelijk zelf op laten lossen van conflicten.

3.5 Sociale competenties

Deelnemen aan de samenleving, een positieve bijdrage leveren aan de omgeving

Deze competenties hebben alles te maken met 'een plek om samen te leven'.

Kenmerkend voor kinderen is dat zij in toenemende mate zelfstandig deelnemen aan hun omgeving. Wij willen, net als ouders en samenwerkingspartners, kinderen de vele aspecten van een positieve leefgemeenschap meegeven. We leven in een moderne, vaak hectische, prestatiegerichte samenleving. Een kind leert al snel dat zijn eigen welbevinden sterk afhankelijk kan zijn van de vriendschapsrelaties met andere kinderen en volwassenen om hem heen. Naar elkaar leren luisteren en aandacht hebben voor de ander is een vertrekpunt om kinderen en volwassenen bij elkaar te brengen. Wij vinden het belangrijk dat kinderen zich prettig voelen in deze contacten en leren omgaan met diverse situaties, hoe moeilijk dit soms ook is. Binnen Kindcentrum de Driehoek leren we kinderen, middels het opstellen van bepaalde groepsregels, deel te zijn van een groep. Daarin leren ze samen delen, spelen, ervaren, werken, ruzie maken en opkomen voor zichzelf. Zij mogen aangeven wat prettig is en wat niet, zelfstandig kiezen en leren zelfredzaam te zijn en om te gaan met belonen en corrigeren.

Daarnaast worden er regelmatig feesten gevierd bij Kindcentrum de Driehoek. We besteden aandacht aan de jaarlijks terugkerende feestdagen zoals Sinterklaas, Kerst en Carnaval. Van de verjaardag van het kind en het afscheidsfeest wordt een bijzondere dag gemaakt. Het is belangrijk voor de sociale ontwikkeling van het kind dat er speciale

aandacht wordt geschonken aan deze feestelijkheden. Samen feest vieren schept een band en geeft een gezellige sfeer.

We willen kinderen graag kennis laten maken met de rijkdom van de natuur. Door van jongs af aan de waarde van de natuur te kennen, zal een kind gemakkelijker leren een positieve bijdrage te leveren aan de omgeving. Kinderen zijn nieuwsgierig en ontdekken in de kleinste hoekjes, de kleinste spinnetjes. Deze ontdekkingsdrang bij kinderen willen wij behouden door de natuurlijke leefomgeving een belangrijke plaats te bieden in het dagelijks aanbod. Voor de ontwikkeling en de gezondheid van kinderen staat het onomstotelijk vast dat buiten zijn en buiten spelen een must is. Het contact met de natuur is voor heel wat kinderen niet meer vanzelfsprekend. Door van jongs af aan de waarde van de natuur te kennen, zal een kind ook gemakkelijker leren een positieve bijdrage te leveren aan de omgeving.

Ook de pedagogisch professionals zien hoe dit kinderen stimuleert te kijken, voelen en proeven, tijdens het buitenspelen met de groep. Als het weer het maar even toelaat, gaan de kinderen buiten spelen. Omdat het gezond is, goed voor de ontwikkeling van de grove motoriek en sociale vaardigheden, maar ook omdat buiten spelen de zintuigen op een andere manier stimuleert dan binnen. Spelen is ontdekken.

3.6 Overdracht van normen en waarden

Verantwoordelijkheid aanleren, voor jezelf en voor de ander

Ontwikkelen van verantwoordelijkheidsgevoel vinden wij belangrijk. Vanuit een veilige leefomgeving, met stimulerend aanbod, maken kinderen steeds vaker en meer keuzes. Ze leren om op te komen voor zichzelf en krijgen daarin stap voor stap de mogelijkheid om verantwoordelijkheid voor zichzelf en voor de andere kinderen binnen de groep te ontdekken. Zo leren kinderen vanzelf aan hoe ze een verantwoordelijke rol kunnen innemen binnen de samenleving. Daarbinnen wordt altijd rekening gehouden met het feit dat kinderen uit verschillende gezinnen komen. Met respect voor andere cultuur, gewoontes, taal, waarden en normen zijn alle kinderen welkom.

Onze groepsregels komen voort uit een aantal normen en waarden. Met waarden bedoelen we dingen die we in de omgang met de kinderen belangrijk vinden. De norm is de gedragsregel die uit die waarde voortkomt. De volgende waarden zijn in beeld binnen Kindcentrum de Driehoek: voorbeeldgedrag, groepsregels, het oplossen van conflicten en culturele verschillen en identiteit. Een aantal normen die daaruit voortvloeien zijn: sociaal samenzijn, bescherming van het kind, elkaar helpen, elkaar geen pijn doen, elkaar troosten en met elkaar rekening houden. Deze normen en waarden dragen wij over middels gedragingen;

Respect

Bij Kindcentrum de Driehoek kunnen kinderen zichzelf zijn. Samenspelen met andere kinderen en volwassenen maakt hen vertrouwd met de spelregels van samenleven. Wij benaderen het kind met respect voor het individu, zijn eigen karakter en wil en de leuke eigenaardigheden en bijzonderheden. Kinderen komen het best tot ontwikkeling als ze zich veilig en op hun gemak voelen.

Voorbeeldgedrag

Voorbeeld zien doet volgen. Daarom is het belangrijk dat we ons als volwassenen ervan bewust zijn wat we doen, wat we zeggen en hoe we ons gedragen in bijzijn van het kind. Kinderen zijn gevoelig en pakken verbale en non-verbale communicatie snel op. We leren het kind met respect om te gaan met materialen van hen zelf en van een ander.

Grenzen

Duidelijkheid is van groot belang. Het is voor een kind belangrijk om te weten wat de grenzen zijn. Door het vriendelijk, duidelijk en consequent optreden van de pedagogisch professional leert het kind wat wel en niet kan.

Om ongewenst gedrag te stoppen, is het belangrijk om op één lijn te zitten en consequent te handelen. Gedrag van een kind kan storend of gevaarlijk zijn voor de ander of voor het kind zelf. We respecteren de wil van het kind, maar dit betekent niet dat we er (direct) gehoor aan geven. Wanneer we gedrag of een activiteit moeten stoppen doen we dat door de situatie uit te leggen. Doen kinderen gevaarlijke spelletjes dan verbieden we dat. Veiligheid gaat voor.

Belonen en corrigeren

De pedagogisch professionals benaderen het kind op een positieve manier en prijzen het gewenste gedrag. We spreken liever van corrigeren dan van straffen. Corrigeren kan op verschillende manieren gebeuren. De pedagogisch professional keurt gedrag af wanneer het belang van andere kinderen in het gedrag komt. Daarbij wordt het *gedrag* van het kind afgekeurd, niet het kind! Het kind krijgt handreikingen in welk gedrag gepast is. Wanneer waarschuwingen niet voldoende zijn om het ongewenste gedrag te stoppen laten we een kind tot rust komen door hem letterlijk of figuurlijk de ruimte te geven en zijn prikkels los te laten. Vervolgens kan er na een praatje met de pedagogisch professional weer over gegaan worden tot de orde van de dag. Mocht het dan voor het kind niet over zijn en zijn of haar gedrag blijft, dan wordt er contact opgenomen met de ouders. Het contact met de ouder is daarom belangrijk zodat voor alle partijen een werkbare oplossing gevonden wordt.

Oplossen van conflicten

In een groep met kinderen spelen regelmatig kleine botsingen of conflicten. Echte ruzies tussen kinderen zijn zeldzaam. Botsingen zijn leermomenten. Kinderen leren sociale vaardigheden om hun mening duidelijk te maken, de ander te begrijpen en oplossingen te zoeken. Zo leren ze belangrijke sociale- en morele regels. De pedagogisch professionals zijn terughoudend bij het ingrijpen in een conflict tussen groepsgenoten zolang kinderen elkaar geen pijn doen of er onveilige situaties (kunnen) ontstaan. Dit doen we o.a. door:

- niet direct te reageren; alleen in de gaten houden of ze het zelf oplossen.
- herinneren aan de regels om elkaar geen pijn te doen.
- bemiddelen tussen de kinderen.

4. Begeleiding van ontwikkeling en opvoeding binnen de groepen

4.1 Voor kinderen van 0 tot 1,5 jaar bij de '(B)Engeltjes'

Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) is de manier waarop wij de ontwikkeling van kinderen methodisch stimuleren. De methodiek die wij bij de peuters daarvoor gebruiken, kent het programma "Peuterplein" Raai de kraai. Ook op de babygroep (B)engeltjes maken we kennis met VVE. De pedagogisch professionals zorgen voor een activiteiten aanbod gericht op de belevingswereld, nieuwsgierigheid en ontwikkeling van een baby en dreumes. De pedagogisch professionals stimuleren de baby en de dreumes in hun ontwikkeling op het gebied van persoonlijke-, sociaal emotionele-, motorische-, taalontwikkeling, ontwikkeling van waarnemen en ontwikkeling van denken. Een pedagogisch professional is bij een thema betrokken voor de uitwerking van het VVE-programma en zorgt voor voldoende verrijking en activiteiten op verschillende ontwikkelingsgebieden. Ouders ontvangen voorafgaand aan de start van elk thema een themabrief waarin de uitleg van het thema staat. Ook ontvangen ouders schriftelijk theoretische onderbouwing en doel van de gemaakte activiteit.

4.1.1 Dagritme

De baby's krijgen gedurende de gehele dag hun eigen verzorging waarbij het ritme vanuit thuis wordt gevolgd

7.00 – 9.00 uur

De kinderen worden gebracht. Kinderen die op woensdag en vrijdag binnen komen voor 08.00 uur starten in de groep boefjes. Om 08.00 uur opent de groep (B)engeltjes de

deuren. Er is een korte overdracht tussen ouder en pedagogisch professional en na het afscheid mogen de kinderen vrij spelen. Baby's, die naar bed moeten, gaan naar bed. Het slapen en voeden van de baby's gebeurt volgens het ritme dat de ouders aangeven.

9.00 uur

Nu alle kinderen aanwezig zijn, begint de dag. Kinderen mogen in hun eigen tempo en op hun eigen manier de dag starten om zo de ruimte, materialen en andere kinderen te kunnen ontdekken. Deze acclimatisering is voor kinderen erg waardevol zodat ze hun veilige basis ervaren.

Rond 09.30 uur

Fruit en drinken wordt klaargemaakt. Het verse (seizoen) fruit wordt voor het kind dat voor het eerst een fruithapje eet met de staafmixer fijn gemalen, langzaam gaan we over tot steeds iets grover fruit totdat het kind kleine stukjes kan eten. De kleine stukjes krijgt het kind in een eigen bakje. Mag het kind vanwege een allergie of geloofsovertuiging bepaalde producten niet eten dan kan dit aangegeven worden in het intakegesprek of als daar aanleiding voor is. Er is bij voortduring interactie met de kinderen door het benoemen van de handelingen, emoties enz.

Dit is het moment dat er aan tafel wordt gezongen of een boekje wordt voorgelezen. Kinderen worden uitgedaagd om woordjes na te zeggen of eenvoudige liedjes mee te zingen. Na het tafelmoment krijgen de kinderen een schone luier.

Tot 11.30 uur

Speeltijd buiten of tijd voor activiteit.

Binnen de Kindcentrum wordt thematisch gewerkt in de activiteiten. Hier werken we ook met thema's doorgaande lijn met de peuters. We proberen onze activiteiten voor de kinderen van deze leeftijd in te richten op ontdekken en ervaren. Voel maar hoe de verf aan je handen voelt, zie wat er gebeurt als je krijtje het papier aanraakt, hoor hoe mooi de kinderliedjes zijn die we zingen. Kinderen worden niet verplicht om mee te doen met een activiteit, maar meestal doen ze allemaal mee, omdat kinderen van nature meestal graag aansluiten bij de groep. Om het ochtendprogramma af te ronden ruimen we samen met alle kinderen, hoe klein ook, de materialen in de ruimte op. Het is een mooie overgang naar de lunch.

11.30 – 12.30 uur

Lunchtijd: de tafel wordt klaargemaakt, handjes worden gewassen en dan aan tafel voor de lunch. Er wordt brood, gevarieerd beleg en melk, water of thee aangeboden. Het gaat hierbij niet alleen om het eten en drinken maar ook om het contact met elkaar. We stimuleren een sfeer van gezellig samenzijn en een rustmoment op de dag. Het eten en drinken wordt niet aan de kinderen opgedrongen. Alle kinderen dienen gedurende de maaltijd wel aan tafel te blijven zitten. Naarmate de kinderen beter kunnen kauwen laten we de korstjes aan het brood zitten.

Vanaf 12.30 uur

Naar bed! De kinderen krijgen een schone luier. De kinderen die een middagslaapje doen, gaan naar bed. We streven ernaar de kinderen een vaste slaapplek aan te bieden. Bij het slapen en ontwaken, bevinden zij zich op een vertrouwde plek. De andere kinderen blijven in de groep spelen of spelen met de andere kinderen uit de andere groepen.

15.00 uur

Zodra de kinderen uit bed komen krijgen ze een schone luier of gaan naar de wc. De kinderen krijgen drinken en groentenbordje aan tafel en er wordt gezongen. De keuze om (thuis) te snoepen laten we aan de ouders, maar op het kinderdagverblijf kiezen we bewust voor gezond eten, weinig (bij de babygroep géén!) zoet en zo min mogelijk kleurstoffen of zout. Afwisseling voor de ontwikkeling van de smaak en het binnenkrijgen

van verschillende voedingsstoffen is erg belangrijk. Met feestdagen kunnen we een uitzondering maken.

15.30 uur

De kinderen gaan spelen, binnen of buiten en soms wordt er nog een activiteit gedaan. De baby's tot 1 jaar krijgen vervolgens rond 16.30/17.00 warm eten en de anderen kinderen krijgen wat te drinken en een tussendoortje, zoals een soepstengel of maiswafel.

Vanaf circa 16.30 uur

De ouders komen hun kind halen. Er vindt een korte overdracht plaats tussen ouders en pedagogisch professional.

4.1.2 Pedagogisch handelen bij de jongste kinderen

In deze leeftijdscategorie wordt de basis gelegd in het ervaren van een veilige basis gaan de pedagogisch professionals binnen de Driehoek daar heel bewust mee om.

Bij het brengen van de kinderen worden zij op hun gemak gesteld en er wordt afscheid genomen van de ouders op de manier zoals ouders en groepsleiding die het beste voor het kind achten. Kinderen die moeite hebben met afscheid nemen worden getroost en afgeleid met materialen, door ze vast te houden of in contact te brengen met andere kinderen. Kinderen bouwen samen een vertrouwde relatie op met bijvoorbeeld naamspelletjes, praten over thuis en over de activiteiten en gebeurtenissen op de groep, door terugkerende dagindeling en rituelen, het meespelen en het stimuleren van imitatie. Vooral voor jonge kinderen zijn vaste dagelijkse herkenningpunten belangrijk. De maaltijd, het samen spelen en het eventuele middagdutje brengen structuur in hun leven.

Om deze positieve band tot stand te brengen maken we gebruik van:

- het vieren van belangrijke gebeurtenissen; verjaardag, het krijgen van een broertje of zusje, feestdagen, afscheid van de groep, enz.;
- praten over activiteiten en gebeurtenissen in de groep;
- meespelen; naast dat de kinderen alleen spelen, maken de pedagogisch professionals ook bewust de keuze om samen met de kinderen te spelen;
- imitatie; kinderen leren enorm veel van elkaar door middel van spelletjes. Zo leren de kinderen spelenderwijs met elkaar om te gaan.

Naast de pedagogisch professionals spelen ook de groepsgeenootjes een belangrijke rol. Het kind moet de gelegenheid krijgen een band met hen op te bouwen. Dit alles maakt dat het belangrijk is dat er continuïteit is in de groep. Afhankelijk van het aantal kinderen en/of de activiteiten worden de deuren opengezet om de leef- en speelwereld voor de kinderen te vergroten. Vertrouwen en veiligheid wordt bevorderd door:

- vaste pedagogisch professionals en vaste oproepkrachten,
- een herkenbare dagindeling,
- vertrouwde groeps- en slaapruijnte,
- de aanwezigheid van andere groepsgeenootjes.

Ons Kindcentrum is zo ontworpen dat kinderen zich veilig en geborgen voelen. Maar tegelijkertijd bieden zij hun in alle opzichten de ruimte om de wereld om hen heen te ontdekken. Door de logische indeling van de leeftijdsgroepen in het pand, kunnen de kinderen op diverse plekken terecht om activiteiten te ondernemen. Zo kunnen we stap voor stap de wereld van het kind laten 'meegroeien' en de mogelijkheden steeds uitbreiden voor nieuwe ontdekkingen.

De Achterste groep binnen Kindcentrum de Driehoek is de (B)Engeltjes. Hier spelen de jongste kinderen tot het moment gekomen is voor uitbreiding van hun leefwereld. Geleidelijk aan merken we dat een kind interesse krijgt in andere ruimtes wanneer de

deuren gedurende bepaalde momenten op een dag open staan. Om het moment te bepalen waarop een kind definitief doorgeplaatst kan worden, kijken de pedagogisch professionals naar de ontwikkeling en de behoeften van het kind. Vervolgens wordt na overleg met ouders een kind doorgeplaatst.

4.2 Verantwoorde peuteropvang voor kinderen van 1,5 tot 4 jaar bij de 'Boefjes' en 'Deugnietjes'

4.2.1 Dagritme "Boefjes" 1,5 tot 2,5 jaar

7.30 - 08.30 uur

Gemeenschappelijke start van de dag in de ruimte van de Boefjes. De kinderen worden gebracht en er is een korte overdracht tussen ouder en professional. Na het afscheid mogen de kinderen spelen in deze groepsruimte. We zorgen ervoor dat de beroepskracht-kindratio gehandhaafd blijft.

8.00 uur

De kinderen van de groep (B)engeltjes en Deugnietjes gaan naar hun eigen ruimte.

8.15 – 9.00 uur

De peuters die voor de peuteropvang komen, worden door hun ouders gebracht. Elke ochtend wordt hier de start gemaakt voor het VVE-programma: bij de groep Boefjes gebaseerd op de methode Peuterplein. Het werken in thema's staat hier centraal. Ouders krijgen voorafgaand aan elk thema een themabrief waarin staat hoe er aan het thema gewerkt wordt, welke activiteiten, welke woorden en liedjes er gebruikt worden. Zo weten ouders wat hun kinderen doen, kunnen zij de woorden thuis ook oefenen en herkennen zij de liedjes van de kinderen.

Tot 09.30 uur

Spelen de kinderen met elkaar en ze mogen zelf een keuze maken. Hierbij zorgen de pedagogisch professionals ervoor dat elk kind zijn plek kan vinden binnen de groep of het groepje. Bewust wordt hier gekozen voor zogenaamd vrij spel om kinderen even weer te laten wennen aan elkaar en om een basis te leggen voor de uitvoering van het ochtendprogramma. De afsluiting is samen op te ruimen. Kinderen leren zo verantwoordelijk te zijn voor het zorgvuldig om te gaan met de materialen die ze gebruikt hebben.

9.30 uur

Kringgesprek en fruit eten.

De kinderen zitten samen aan tafel in de groep. Liedje Raai de Kraai wordt aangezet en de kinderen zingen samen mee. We verwelkomen een voor een de kinderen met goedemorgen. Met pictogrammen bespreken we het ochtendprogramma. Dan is het moment waarop kinderen hun verhaal kunnen doen over wat ze mee hebben gemaakt of bezighoudt. De kinderen worden gestimuleerd om iets te vertellen door soms gerichte vragen te stellen om er zo voor te zorgen dat elk kind aan bod kan komen. Het is belangrijk voor de taalontwikkeling, de sociale en emotionele ontwikkeling dat elk kind zich leert te uiten. Daarbij gaat het vaak gemakkelijker om de taalvaardigheid te verbeteren door samen liedjes te zingen of te luisteren tijdens het voorlezen van een (thema)boekje, al dan niet interactief. Daarnaast krijgen ze uitleg over de komende activiteit n.a.v. het thema.

Er worden bakjes met fruit voor de kinderen geserveerd. Het verse (seizoen) fruit wordt naarmate de kinderen groter worden *met schil* gegeven. Dit doen we omdat het fruit met schil goed is voor de tanden, mondmotoriek en darmwerking.

Hierna volgt het verschoonmoment of een bezoekje aan het toilet. Kinderen worden gestimuleerd in hun zelfstandigheid. De kleinste kinderen gaan op het toilet oefenen en verrichten de handelingen zelf die mogelijk zijn. De pedagogisch professional biedt het

kind enkel de sturing die het nodig heeft. Kinderen wassen zo veel mogelijk zelfstandig hun handen (met zeep) en drogen hun handen af met een papieren handdoekje.

10.00 uur tot 11.15 uur

Thema-activiteiten worden in kleine groepjes aangeboden. Standaard wordt deze activiteit opgevolgd door een vrij spel moment in de groep, gymzaal of buiten. Vaak wordt er een interactief verhaal voorgelezen uit een thema boek gezongen en gedanst.

11.30 – 12.30 uur

Lunchtijd voor zowel de 'Boefjes' als 'Deugnietjes'. Iedereen gaat de handen wassen en eten in de groep de Boefjes. De kinderen helpen mee bij het op- en afruimen van de tafel. Ook mogen kinderen zelf kiezen wat zij op de boterham willen eten. De keuze voor het beleg wordt door de pedagogisch professionals beperkt door maximaal 5 soorten beleg op tafel te zetten waarvan beperkt zoet beleg. Bij het samen eten wordt aandacht besteed aan eenvoudige tafelmanieren. Het voorbeeld van de pedagogisch professional en de oudere kinderen speelt hierbij een belangrijke rol. Het gaat hierbij niet alleen om het eten en drinken maar ook om het contact met elkaar. We stimuleren een sfeer van gezellig samenzijn en een rustmoment op de dag. Het eten en drinken wordt niet aan de kinderen opgedrongen. Alle kinderen dienen gedurende de maaltijd wel aan tafel te blijven zitten.

12.00 – 12.15 uur

Een aantal peuters, die gebruik maken van de peuteropvang nemen afscheid van de kinderen, die langer blijven. De peuters worden door hun ouders gehaald op de groep zodat er een rust moment gecreëerd kan worden voor de overdracht naar ouders.

Vanaf 12.30 uur

Rust- of slaaptijd. De kinderen krijgen een schone luier of gaan naar de wc. Kinderen die een middagslaapje doen gaan naar bed. Om de zelfstandigheid van de kinderen te bevorderen worden de kinderen door de pedagogisch professionals gestimuleerd om zichzelf aan- en uit te kleden. We streven ernaar de kinderen een vaste slaapplek aan te bieden. Bij het slapen en ontwaken, bevinden zij zich op een vertrouwde plek. De andere kinderen gaan in de hal op het podium een boekje lezen om even een rust moment te creëren. Daarna wordt er vrij gespeeld totdat de andere kinderen weer uit bed komen. Ook voor deze kinderen wordt getracht een rustmoment te creëren zodat zij de prikkels van de ochtend kunnen loslaten.

Na het wakker worden, krijgen alle kinderen weer een schone luier of gaan naar de wc.

15.00 uur

Samen drinken en genieten van een groentebordje aan tafel. De keuze om (thuis) te snoepen laten we aan de ouders, maar op de dagopvang kiezen we bewust voor gezond 'snoep', weinig zoet en zo min mogelijk kleurstoffen. Afwisseling voor de ontwikkeling van de smaak en het binnenkrijgen van verschillende voedingsstoffen is erg belangrijk. Met feestdagen kunnen we een uitzondering maken.

Ook nu worden de kinderen gestimuleerd om iets te vertellen in de kring.

15.00 uur

Met het eindigen van de schooltijd worden ook een aantal peuters door de ouders opgehaald. Net als voor hun oudere broertjes of zusjes eindigt ook voor hen op dit tijdstip de opvang.

De overige kinderen gaan spelen, binnen of buiten en soms wordt er nog een activiteit gedaan of afgerond van de ochtend.

Vanaf 16.30 uur

De laatste verschoningsronde vindt plaats. Samen genieten van een rijstwafes, soepstengel of meelkoekje.

De kinderen kunnen opgehaald worden door de ouders. Er vindt een korte overdracht plaats tussen ouders en pedagogisch professional. Zodra de kindaantallen het toelaten worden de kinderen samengevoegd met de jongste kinderen van "(B)engeltjes".

4.2.2. Dagritme 'Deugnietjes' 2,5 tot 4 jaar

7.30 - 08.15 uur

Gemeenschappelijke start van de dag in de ruimte van de Boefjes. De kinderen worden gebracht en er is een korte overdracht tussen ouder en professional. Na het afscheid mogen de kinderen spelen in deze groepsruimte. Om 8.00/8.15 uur opent de groep Deugnietjes de deuren. Peuteropvang worden om 08.15 uur gebracht in hun eigen groep.

Het ritme van de gehele ochtend is hetzelfde als bij de Boefjes. Echter hebben zij wezenlijk verdiepende activiteiten daar zij in hun ontwikkeling toe zijn aan activiteiten, die aansluiten bij het beginniveau dat in groep 1 van het basisonderwijs van hen verlangd wordt. Inhoudelijk wordt dit nader toegelicht bij het onderdeel VVE. Op dinsdag middag, woensdag en vrijdag spelen deze stamgroep kinderen op de groep Boefjes.

Op iedere maandag-, dinsdag- woensdag- en donderdagochtend gaan we op bezoek bij de kleuters. Elke week sluiten we aan bij een andere activiteit bv. het fruitmoment, de gymles of tijdens een werkles. Er gaan maximaal 8 peuters per keer op bezoek in de kleutergroepen en ze worden begeleid door de pedagogisch professional. Er wordt met beide kleutergroepen afwisselend samengewerkt. Wij doen dit om de peuters een veilige, vertrouwde en geleidelijke overgang van kinderopvang naar de kleutergroep te bieden. De peuters maken op deze manier al kennis met de omgeving, de mogelijk nieuwe klasgenootjes, de leerkrachten en met verschillende materialen en werkjes.

4.3 Pedagogisch handelen bij de peuters (VVE)

4.3.1 Voor- en vroegschoolse educatie bij de peutergroepen

Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) is de manier waarop wij de ontwikkeling van kinderen methodisch stimuleren. Deze educatie wordt ingezet gedurende 5 dagdelen in de week en met een uitgebreid activiteiten aanbod.

De methodiek die wij daarvoor gebruiken, kent het programma "Peuterplein" Raai de kraai. Zowel bij "De Boefjes" als bij "De Deugnietjes" wordt het peuteropvang met VVE aangeboden. Ook op de babygroep (B)engeltjes maken we kennis met VVE. We starten dagelijks in een kring. Tijdens het kringmoment lezen we voor en krijgen kinderen alle ruimte om hun verhaal te vertellen. Ook bespreken we het dagritme en het programma van die dag door met de kinderen. Als hulp en herkenningmiddel worden er pictogrammen met het dagritme gebruikt.

Methodiek Peuterplein

Met de methode Peuterplein stimuleren de pedagogisch professionals de peuters in hun ontwikkeling op het gebied van taal, motoriek, rekenen, sociaalemotionele ontwikkeling en muziek. Peuters zijn enorm nieuwsgierig. Zeker in de leeftijd van 2 tot 4 jaar gaan ze de wereld om hen heen ontdekken. Met Peuterplein spelen de pedagogisch professionals volledig in op die nieuwsgierigheid.

Met Peuterplein leren de kinderen spelenderwijs. Door samen te zingen, bewegen, lezen, praten en werken helpen de pedagogisch professionals de peuters steeds een stapje verder in hun ontwikkeling. Maar met Peuterplein dagen zij ze ook uit om zelf op zoek te gaan naar nieuwe spelvormen en activiteiten. De activiteiten van Peuterplein worden geboden in 8 verschillende thema's. De onderwerpen van de thema's liggen dicht bij de belevingswereld van het kind met steeds een themaverhaal zoals bijvoorbeeld: lente, water, dieren. De thema's die gehanteerd worden sluiten aan bij de thema's van de

basisschool. Tijdens de thema's worden verschillende activiteiten aangeboden waarbij steeds één ontwikkelingsgebied het belangrijkste is: taal, rekenen, zintuigelijke waarneming, beweging, fijne motoriek, wereldoriëntatie, sociaal-emotionele ontwikkeling en muziek.

We gebruiken materialen als prentenboeken, een schootboek echte materialen uit het dagelijkse leven en leuke een handpop, de nieuwsgierige kraai "Raai". De pedagogisch professionals brengen de kraai "Raai" tot leven en laat hen spelen met de kinderen, ze uitdagen en ze voorbereiden op de basisschool.

Door alle thema's en activiteiten wordt gewerkt aan vier sociaal emotionele gebieden:

- zelfkennis
- zelfvertrouwen
- rekening houden met anderen
- samen spelen en werken

Samen met de ouders werken aan de ontwikkeling van hun kind

Ouderbetrokkenheid is een belangrijk onderdeel van VVE. Bij de intake wordt met de ouders besproken dat wij onze rol zien als partners in de opvoeding en dat het werken met een VVE-programma erop gericht is, dat wij van hen in de samenwerking verwachten. Daarvoor ontvangen de ouders voorafgaand aan de start van elk thema een themabrief waarin de uitleg van het thema staat, de woorden die gebruikt worden en de liedjes die gezongen worden. Het doel daarbij is dat ouders thuis met de kinderen de woordjes en liedjes kunnen oefenen en gebruiken als ze met hun kind praten over wat er tijdens de peuteropvang gedaan is.

Pedagogisch professionals bespreken met ouders wat het belang van het thuis oefenen is. Ouders worden gestimuleerd om hun kind thuis voor te lezen. Ook vragen we interactie met ouders door spullen van thuis mee te nemen en te helpen bij een activiteit zoals wandelen. De ouders wordt gevraagd om thuis actief woorden en liedjes uit het thema thuis te oefenen. Doordat ouders thuis aansluiten bij en voortborduren op wat het kind doet en leert bij de kinderopvang, levert dit een grote bijdrage op bij de ontwikkeling van het kind.

Taalontwikkeling en rekenen

Taal is een belangrijk voertuig in de algemene ontwikkeling van kinderen. Het gaat er vooral om dat kinderen taal actief als communicatiemiddel gaan gebruiken om zich te uiten en onder woorden te brengen wat hen bezighoudt. Een goede beheersing van de taal is noodzakelijk om kinderen goede, gelijke onderwijskansen te bieden.

De plaats van taal binnen ons Kindcentrum uit zich in:

- Spontane gesprekken tussen pedagogisch professionals en kinderen; bijvoorbeeld tijdens het doen van activiteiten, verschonen of fruit schoonmaken. Daarbij speelt het taalvoorbeeld (ABN) van de pedagogisch professional een cruciale rol.
- Interactief voorlezen en vertellen.
- Spelactiviteiten, vooral het doen alsof spel.
- In de kring liedjes en versjes zingen.

Beginnende geletterdheid:

Onder beginnende geletterdheid verstaat men het spontane ontwikkelingsproces dat ontstaat doordat kinderen in contact komen met boeken en geschreven taal. Deze spontane processen zijn belangrijk en leggen de basis voor het leren lezen en schrijven. Het is nuttig allerlei materiaal aan te bieden waardoor kinderen zien dat er geschreven taal is.

Wij gebruiken hiervoor verschillende routines:

- Thema boek Bij ieder thema staat een boek centraal.
- Interactief voorlezen: We gebruiken hiervoor vaak de boeken uit de themakist van de bibliotheek.

- Thematafel
- Boekenhoek: Algemene boeken die peuters zelfstandig mogen inkijken.

Voorlezen:

Het boek wat centraal staat voor VVE wordt dagelijks voorgelezen en samen besproken. Bij ons leest de pedagogisch professional voor uit boeken met duidelijke afbeeldingen en korte zinnen, zodat de kinderen de situaties en bijpassende emoties herkennen. Zij mogen die verwoorden of op een andere manier uiten, zoals in toneelspel of creativiteit. De kinderen ervaren dat zij dezelfde emoties kunnen hebben, dat 'vertrouwd' een veilig en fijn gevoel is en dat onbekend spannend kan zijn, maar door het te ervaren dit in een positief gevoel omgezet kan worden.

Beginnende gecijferdheid:

Kinderen leren spelenderwijs, hier valt dus ook rekenen onder. Rekenen kan in drie domeinen worden onderverdeeld, waarvan er 2 toepasbaar voor peuters:

- Tellen: Hierbij gaat het om vergelijken, sorteren en verzamelen
- Meetkunde: Het gaat hierbij om kennis van het lichaam met begrippen als groot, klein en voor het ruimtelijk inzicht gebruiken we begrippen als boven, onder.

Wij doen dit door een aanbod van voorleesboeken en bijvoorbeeld liedjes waarin tellen of het lichaam centraal staan en spelletjes waarvoor het gebruik van een dobbelsteen nodig is.

Sociale – emotionele ontwikkeling

De sociale-emotionele ontwikkeling van kinderen is een belangrijk onderdeel van het groeien naar volwassen zijn. Daar helpen wij kinderen graag bij. Ieder mens komt in contact met anderen. Wij vinden het belangrijk dat kinderen zich prettig voelen in deze contacten en leren omgaan met diverse situaties, hoe moeilijk dit soms ook is. Kenmerkend voor kinderen is dat zij in toenemende mate zelfstandig deelnemen aan hun omgeving. Binnen Kindcentrum De Driehoek leren we kinderen deel te zijn van een groep. We leren ze samen delen/spelen/ervaren/werken/ruzie maken, opkomen voor zichzelf, aangeven wat prettig is en wat niet. We leren ze kiezen, zelfredzaam te zijn, waarden en normen en om te gaan met belonen/corrigeren.

Samen zijn, samen spelen

Doordat kinderen met elkaar in een groep opgroeien is er veel aandacht voor samen dingen doen; samen feestvieren, samen eten en drinken, samen spelen, samen opruimen etc. In de groep wordt zoveel mogelijk ruimte gelaten voor- en rekening gehouden met ieder kind, zonder dat de andere kinderen daardoor in de verdrukking komen. Kinderen leren dan ook al vroeg -in zekere mate spelenderwijs- rekening te houden met elkaar.

We zien door de regelmatige omgang met elkaar dat er relaties tussen kinderen ontstaan, waar ze veel plezier en houvast aan beleven. Uitgangspunten bij het opstellen van bepaalde groepsregels zijn: sociaal samenzijn, bescherming van het kind, elkaar helpen, elkaar geen pijn doen, elkaar troosten, rekening houden met elkaar.

Dit doen we door leren deel te zijn van een groep:

- samen delen
- samen spelen
- samen ervaren
- samen werken
- opkomen voor jezelf
- aangeven wat prettig is en wat niet
- leren ruzie maken
- leren kiezen
- leren zelfredzaam te zijn
- belonen en corrigeren speelgedrag

Vanaf ongeveer 3 jaar is een kind in staat om alleen en parallel te spelen. Daarnaast ontstaat de behoefte aan samenspel. Zo leert hij o.a. om te delen, rekening te houden met een ander en op zijn beurt te wachten.

Motorische ontwikkeling

Peuters ontwikkelen zich in hun eigen tempo. De fijne motoriek komt later tot ontwikkeling dan de grote bewegingen. Het ene kind loopt bijvoorbeeld snel, het andere kind doet het rustig aan.

Grove motoriek:

De motorische ontwikkeling gaat tussen 1 en 4 jaar met sprongen vooruit. Kinderen krijgen hun lijf steeds meer onder controle. Daar spelen wij in de begeleiding van de kinderen op in. Buiten en binnen leren wij kinderen om te klimmen en klauteren, rennen en springen. Met behulp van dans en muziek leren we kinderen om zich vrij en los (en ritmisch) te bewegen.

Fijne motoriek:

Peuters leren steeds fijnere bewegingen met zijn handen en vingers te maken. Peuters kunnen steeds beter een potlood vasthouden, een bladzijde van een boek omslaan, en kleine dingen doen zoals een kraaltje vastpakken. Tussen 2 en 4 jaar leren kinderen zich aankleden en beginnen ze een beetje te tekenen, te knippen, te prikken en te plakken.

Oog-handcoördinatie:

De samenwerking tussen ogen en handen wordt oog-handcoördinatie genoemd. Om dit goed te kunnen, moet de peuter goed kunnen zien en goed kunnen kijken. Met spelletjes spelen we hierop in.

Continu proces van verbeteren van werken met VVE

Samenwijs heeft een werkgroep VVE met een vertegenwoordiger van elke locatie. Tijdens die bijeenkomsten vindt uitwisseling plaats van kennis en ervaring en worden nieuwe onderwerpen aangedragen. De manager wordt in 2021 bijgeschoold in het werken met VVE op basis van de kennis over de breinontwikkeling van kinderen en het ontwikkelingsgericht begeleiden in de naast gelegen ontwikkelingsmogelijkheden van de peuters. Zo is de manager op de hoogte wat belangrijke ontwikkelingen zijn op dit gebied en kan de pedagogisch professionals ondersteunen. De pedagogische coach begeleidt de pedagogisch professionals in het werken met VVE.

Het bijstellen van het werken met VVE is een continu proces op basis van nieuw verworven inzichten, gevoed door de werkgroep, bijscholing en eigen kennis en ervaring onder meer verkregen uit feedback van de ouders en reacties van de peuters.

4.3.2 Activiteiten

Het kind centraal stellen betekent voor pedagogisch professionals van de Driehoek dat er voldoende tijd is voor het begeleiden en ontwikkelen van kinderen. Er is tijd nodig om de kinderen te volgen, begeleiden en om, zo nodig, extra impulsen te geven. We delen onze dagen daarom zo in dat er zo veel mogelijk tijd en aandacht is voor de kinderen. Middels het unitwerken worden op natuurlijke wijze de kinderen over alle aanwezige pedagogisch professionals verdeeld, zodat zij steeds alle aandacht krijgen en er veel interactiemomenten zijn. Met een paar kinderen aan tafel tijdens het eten, in een klein groepje een ontwikkelingsgerichte activiteit doen om bijvoorbeeld de woordenschat te vergroten, terwijl een andere pedagogisch professional een activiteit voor een grotere groep doet. Kinderen kiezen dan voor een activiteit die gekoppeld is aan een professional. Door te werken in kleine groepjes met ontwikkelingsgerichte activiteiten is het mogelijk om ieder kind goed in beeld te hebben. Pas dan is het mogelijk om aandacht te hebben voor het individuele kind, de interactie met de pedagogisch professionals en

tussen de kinderen onderling.

Bij het aanbieden van activiteiten gaan we uit van de belevingswereld van het kind. Liever nog laten we alles wat we met de kinderen ondernemen voortkomen uit de inbreng van het kind; het kind als inspiratiebron. Het kind is een individueel en sociaal wezen. Het heeft behoefte aan momenten van alleen zijn en aan momenten van samen zijn. Het kind mag zelf kiezen of het deel wil nemen aan groeps- of individueel spel. De pedagogisch professional kan een kind wel aanmoedigen tot deelname en het daarbij ondersteunen. Activiteiten worden thematisch aangeboden. Zo staan het individu van het kind centraal en kunnen we de ontwikkeling van de kinderen goed volgen.

Creativiteit:

De kinderen kunnen ieder dagdeel als zij dit willen met klei experimenteren, tekeningen of kleurplaten maken. Verder worden er in elk thema enkele creatieve bezigheden gedaan. Hierdoor vergroten en verdiepen kinderen hun wereld en neemt hun zelfvertrouwen toe. Het biedt mogelijkheden om met, maar ook tijdens het werken met creatief materiaal hun gevoelens te uiten, te versterken, te verminderen, hun fantasie te ontwikkelen. Daarnaast kan de pedagogisch professional bewust materiaal aanbieden wat de fijne motoriek stimuleert. Het kind gaat verven, plakken, knippen, kralen rijgen (oog – hand coördinatie), insteekmozaïek. Dit gebeurt altijd onder begeleiding van een pedagogisch professional. Wij vinden het belangrijk dat de kinderen hun eigen werkje maken.

Buiten spelen:

Buiten kan het kind rennen, springen, glijden, fietsen, steppen, hoepelen en met de bal spelen. Hierdoor wordt mede de grove motoriek ontwikkeld.

4.3.3 Spel

Spel is erg belangrijk omdat de kinderen zich hierdoor verder ontwikkelen. We hebben te maken met diverse spelvormen die steeds van toepassing zijn op de verschillende ontwikkelingsgebieden van de kinderen:

Vrij spel:

Gedurende de gehele dag zijn er meerdere momenten in het dagritme waarop kinderen vrij kunnen spelen. Het belang van vrij spel is binnen de kinderopvang zo groot omdat er continu sociale leermomenten aanwezig zijn rond de kinderen. Kinderen ontdekken en leren namelijk continue spelenderwijs. Doordat de pedagogisch professionals in het spel van de kinderen zich als gast gedragen wordt het mogelijk om aan te sluiten bij de ontwikkeling van een kind. We sturen niet maar helpen een kind om te ontdekken. Op die manier ontdekt een kind ook de plekjes die hij van nature niet zo snel ziet.

Kringspel:

Dit is een spel waarbij interactie met kinderen heel voornaam is. Dit is het gerichte spel in het thema. Deze worden tijdens het maken van de themaprogramma's afgesproken, zodat er bij iedere stap van het thema een spel is.

Bewegingsspel:

Dit is spel waarin kinderen zich uitleven d.m.v. bewegen. Dit kan zijn door te glijden, klimmen, springen, dansen. Dit gebeurt in de groepsruimte, maar ook in de speelzaal, gymzaal of buiten. Hierbij staat de (grof)motorische ontwikkeling centraal.

Doen alsof spel:

Hierbij worden veelal dagelijkse situaties nagespeeld. Zowel taal als fantasie spelen vaak een belangrijke rol. Dit spel gebeurt meestal in de huishoek, maar kan ook op andere plaatsen in de ruimte of buiten plaatsvinden. De belangrijke ontwikkelingsgebieden hierbij zijn: taal-, sociale-, cognitieve- en motorische ontwikkeling.

Natuurlijk buitenspelen:

Blaadjes die ritselen in de wind, gras dat kriebelt onder je voeten of zand dat tussen je vingers doorglijdt. De pedagogisch professionals zien hoe dit kinderen stimuleert om te kijken, voelen en te proeven tijdens het buitenspelen met de groep. Dagelijks gaan de kinderen lekker buiten spelen. Omdat het gezond is, goed voor de ontwikkeling van de grove motoriek en sociale vaardigheden, maar ook omdat buiten spelen de zintuigen op een andere manier stimuleert dan binnen. Je ziet dat kinderen voortdurend indrukken opdoen om te leren en te ontwikkelen.

Spel met beleven en verwerken:

Dit is spel waarbij kinderen emotionele gebeurtenissen verwerken. Soms worden emotionele gebeurtenissen nagespeeld, waarbij het kind de rol aanneemt van de veroorzaker van de angst of emotie, bijvoorbeeld dokter of tandarts. Maar ook emoties zoals boosheid en verdriet kunnen zo worden uitgespeeld en verwerkt. Hierbij staat vooral de persoonlijke en emotionele ontwikkeling van de kinderen centraal.

Spel met materialen:

Bij dit spel maken de kinderen vrij gebruik van de aangeboden ontwikkelingsmaterialen. Hierbij staat vooral de cognitieve ontwikkeling van de kinderen centraal evenals de fijn motorische- en creatieve ontwikkeling.

Spel met regels:

Dit zijn vooral gezelschapspelletjes die wij gezamenlijk met de kinderen doen. Hierbij leren kinderen dat er regeltjes aan het spel verbonden zijn, zoals wachten tot je aan de beurt bent. Ook leren de kinderen goed te luisteren en wordt er veel aan taal gedaan. De sociale-, taal- en cognitieve ontwikkeling staan hierbij centraal.

Iedere keer dat de kinderen bij ons komen, krijgen de kinderen te maken met al deze vormen van spel. Om daadwerkelijk alle kinderen deze vormen van spel te laten beleven zullen wij daar de kinderen in stimuleren en begeleiden.

Om het spel verder te verrijken, observeren we de kinderen ter plaatse zodat we zien hoe de spelsituatie op dat moment is. Op deze manier weten we op wat voor niveau een kind speelt en hoe we zinvol kunnen begeleiden. Het is vooral van belang dat wij meegaan in de sfeer en de loop van het spel om van daaruit als medespeler die suggesties te doen die verrijkend werken. Dit kan o.a. door in de poppenhoek mee te gaan spelen en de communicatie tussen de kinderen onderling en de pedagogisch professional gaande te houden en te verrijken. Als kinderen nog niet spelen kun je het spel vaak op gang brengen door voor te spelen.

4.3.4 Inrichting

De ruimtes zijn zo ingericht dat kinderen zich veilig en geborgen voelen. Maar tegelijkertijd bieden zij hen in alle opzichten de ruimte om de wereld om hen heen te ontdekken. De inrichting is afgestemd op de leeftijd van de kinderen. Het meeste spelmateriaal is op kinderhoogte. Bij de inrichting is gekeken "door de ogen van een kind". Kinderen moeten gemakkelijk kunnen spelen met het materiaal. Op deze manier ondersteunt het spelmateriaal en de inrichting kinderen bij het zelfstandig maken van keuzes en bij hun zelfredzaamheid in de verschillende ontwikkelingsfasen.

Wij hebben daarom inrichten met diverse hoeken:

Winkel- en keukenhoek:

Onze winkel- en keukenhoek is royaal van opzet omdat er doorgaans veel spelhandelingen plaatsvinden. Er is voldoende materiaal om een rollenspel mogelijk te maken, zoals meubilair, poppen, een keukentje en winkelkeltje. De kasten nodigen uit om alle spullen netjes op te ruimen.

Autohoek:

Onze auto's staan op een mat waar de kinderen er lekker mee kunnen rondrijden, maar meestal wordt er ook gebruik gemaakt van het vrije oppervlak van de vloer. Hier kunnen de kinderen met blokken bouwen en andere materialen.

Leeshoek:

Hier kunnen kinderen zelfstandig boekjes pakken om te gaan lezen/bekijken.

Thematafel:

Deze hoek wordt steeds aangepast aan het thema. Tijdens het aankleden van de thematafel mogen de kinderen helpen.

Knutseltafel:

De (dagelijkse) knutselactiviteiten vinden altijd plaats aan de knutsel tafel.

Kast met ontwikkelingsmaterialen:

In deze kast staan vooral materialen om de cognitieve ontwikkeling te stimuleren.

Speelhal:

In de speelhal wordt actief spel aangeboden. Zoals duplo en de trein. Ook is er ruimte om de grote motoriek te stimuleren zoals grote bouwblokken en balansbanen/stappensets. Op het podium kunnen kinderen rustig boekjes lezen.

Buitenspeelplaats:

Hier kunnen de kinderen heerlijk fietsen, klimmen, glijden, ballen, in het zand spelen, etc.

4.4 Verantwoorde BSO voor kinderen van 4 tot 13 jaar

4.4.1 Dagritme BSO 't Eigenwijsje

12.00 uur

Op Dinsdag en vrijdag zijn de kinderen van groep 1 en 2 (en 3) om 12.00 uur uit. En op woensdag, alle kinderen, om 12.30 uur. De kinderen uit groep 1 en 2 worden voor de klas opgehaald. Na het handen wassen gaan we boterhammen eten. Daarna kunnen de kinderen kiezen uit activiteiten en spelmogelijkheden die er zijn.

15:00 uur

De BSO-kinderen komen uit school. De oudste BSO-kinderen vanaf groep 3 gaan zelfstandig naar de groep. De kinderen krijgen groente en fruit en te drinken. De schooldag worden met de kinderen besproken. Daarna kunnen de kinderen kiezen uit activiteiten en spelmogelijkheden die er zijn.

16:30- 17:00 uur

De kinderen krijgen een tussendoortje. Daarna gaan we gezamenlijk alles opruimen.

17:00- 18:30 uur

De ouders komen hun kind ophalen. Er vindt een korte overdracht plaats tussen de ouders en pedagogisch professional.

4.4.2 Pedagogisch handelen bij de BSO

Het resultaat van spel en activiteiten is van secundair belang, de kennismaking met het materiaal en het gezellig (samen) bezig zijn staan voorop. Bij creativiteit gaan wij uit van de ontdekkingsdrang, de kennismaking met het materiaal, ervaring en beleving van het kind. De pedagogisch professionals zijn terughoudend met helpen, voordoen of ingrijpen. Zij zullen het kind ondersteunen door het te helpen het zelf te doen. Op deze manier

groeit het zelfvertrouwen van het kind. We vragen het kind ook mee te helpen bij het opruimen van het speelgoed, op- en afruimen van de tafel. Naarmate de kinderen ouder worden, verwachten wij steeds meer van ze. Wij vinden het belangrijk dat kinderen hun eigen verantwoordelijkheid nemen voor het opruimen en meehelpen!

Kinderen bij de buitenschoolse opvang kunnen steeds kiezen uit verschillende activiteiten horend bij de thema. We bieden meerdere activiteiten op een middag. Bij BSO 't Eigenwijsje kunnen ze naast georganiseerde activiteiten ook kiezen voor vrij spel. Doel is wel dat we kinderen zinvol met hun vrije tijd leren omgaan. De activiteiten zijn zo samengesteld dat kinderen allerlei mogelijkheden kunnen ontdekken en uitproberen, om zo eigen interesse te ontwikkelen. Of het nu creatief, sportief, expressief of natuurlijk is. Allemaal stapjes om als zelfverzekerd en succesvol burger in de maatschappij te komen staan.

5 Ouderbetrokkenheid/ Verbinding met ouders

5.1 Contacten met ouders individueel

Samenwerking en een goede communicatie met de ouders is belangrijk om het kind dat te bieden wat het nodig heeft. We willen graag de thuissituatie en de opvangsituatie voor het kind zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Pedagogisch professionals zijn zich bewust dat de ouders als opvoeders van hun kind primair verantwoordelijk zijn. De rol van de pedagogische professionals is om op een professionele manier de partner te zijn bij het inspelen op het stimuleren van de ontwikkeling van het kind.

Samenwerking en een goede communicatie met de ouders is belangrijk om het kind dat te bieden wat het nodig heeft. Bijzonderheden kunnen de ouders en wij ook digitaal via ouderportaal of via de mail doorgeven. Door de ouder te laten participeren/bij te betrekken in de opvang wordt ons werk compleet: de manier waarop we ons vak uitoefenen en onze pedagogische aanpak krijgen zo een meerwaarde.

De ouder is deskundig wat betreft zijn eigen kind en mag ten aanzien van de wijze van opvang, binnen het kader van het pedagogisch beleid, verwachten dat de pedagogisch professional serieus ingaat op zijn verzoek. Wat betreft het belang van de andere kinderen en het belang van de groep, is de pedagogisch professional deskundig vanuit haar ervaring en opleiding. Wij gaan graag met u in gesprek:

- tijdens de dagelijkse overdracht bij halen en brengen;
- bij thema-avond (gezamenlijk met onderwijs);
- bij de jaarlijkse 10 minutengesprekken;
- op aanvraag een individueel gesprek.

De kinderopvang als dienstverlening is steeds in beweging en de ouders hebben recht op informatie over veranderingen en alles rondom de opvang en verzorging van het kind. Wij houden de ouders regelmatig op de hoogte van allerlei organisatorisch nieuws en activiteiten.

De informatie wordt op de verschillende manieren verstrekt:

- Website: Deze wordt steeds up to date gehouden met nieuws over de locatie en activiteiten.
- Dagelijkse overdracht: Tijdens de dagelijkse overdracht met ouders wordt door de pedagogisch professionals benoemd welke activiteiten zijn ondernomen en wat de kinderen deze dag hebben geleerd.
- Regelmatig ontvangen ouders foto's, filmpjes of stukjes geschreven tekst via het ouderportaal over de activiteiten van de dag.
- Nieuwsflits: Maandelijks ontvangt u een document door de pedagogisch professionals gevormd met daarin groepsnieuws die dienen als terugkoppeling van afgelopen week en vooruitblik op volgende week. En informatie over belangrijke zaken en eventuele wijzigingen met betrekking tot de organisatie van Kindcentrum.

- Elke 6 weken bij een nieuw thema krijgen ouders een themabrief. In deze themabrief staat beschreven welke activiteiten worden ondernomen, welke woordjes centraal staan, de liedjes en versjes die geleerd worden, ondersteunende kind gebaren die gemaakt worden en de boeken die gelezen worden. Op deze manier hebben ouders inzicht in de activiteiten horende bij het thema, en kunnen zij hier thuis ook op aansluiten.
- Bericht op ouderportaal: Wanneer er informatie gedeeld moet worden met ouders, gebeurt dit via een berichtje in het ouderportaal. Dit zal een groepsbericht (naar meerdere ouders) of een individueel bericht betreffen.
- Thema-avond; Een keer per jaar wordt er een gezamenlijke ouderavond georganiseerd met onderwijs, waarbij we met de ouders van gedachten willen wisselen over een relevant pedagogisch onderwerp of -ontwikkelingen. De aanwezige ouders worden in de gelegenheid gesteld op de inhoud van de avond te reageren. Verder kunnen er avonden georganiseerd worden door derden, te denken valt aan bijvoorbeeld thuiszorg of de GGD, met onderwerpen die relevant zijn voor onze doelgroep.
- 10 minutengesprekken; Jaarlijks wordt er een 10 minutengesprek gepland om de ontwikkeling van uw kind te bespreken. Op aanvraag van de ouder of vanuit het team is er een mogelijkheid om een extra gesprek te hebben.

6 Passende opvang realiseren

6.1 Volgen en signaleren

Bij de Driehoek wordt via een observatielijst het ontwikkelingsverloop van kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar gevolgd. De observatielijst wordt door de mentor van een kind ingevuld en is gericht op de lichamelijke, cognitieve en sociaal- emotionele ontwikkeling. Zo hebben we elk kind goed in beeld. Een keer in het jaar vinden er oudergesprekken plaats, waarin de inhoud van de observatielijst met hen wordt doorgenomen.

De oudere peuters krijgen met 3,10 jaar een oudergesprek waarbij, na toestemming van de ouders, de leerkracht ook wordt uitgenodigd om bij het eind gesprek aanwezig te zijn. Als de kinderen 4 jaar zijn geworden en een overstap gaan maken naar de BSO dan vult de mentor van het kind het formulier interne overdacht KDV naar BSO in met toestemming van de ouders. Hier staan de belangrijkste gegevens en bijzonderheden van de kinderen vermeld. Tevens kunnen ouders ervoor kiezen om een intake BSO te laten plaatsvinden.

Zodra blijkt dat een ontwikkelingsgebied van kind extra aandacht nodig heeft, dan krijgt hij daar in het spel een extra stimulans in aangeboden. In het kader van vroeg signalering kan het in sommige situaties voor de ontwikkeling van een kind wenselijk zijn om een VVE-indicatie aan te vragen via het consultatiebureau. Wanneer na het invullen van de observatielijst blijkt dat een kind nog steeds moeite heeft met een bepaald ontwikkelingsgebied maakt de contactpersoon een handelingsplan voor dit kind. VVE-indicatie kinderen wordt er altijd een handelingsplan geschreven. In dit handelingsplan beschrijft zij welke activiteiten met dit kind gedaan worden om dit kind extra te ondersteunen/stimuleren. Na een half jaar vult zij de observatielijst nogmaals in zodat zij de ontwikkeling van dit kind nog beter kan volgen. Zo wordt zichtbaar hoe het kind reageert op de geboden ondersteuning en stimulering en wordt er gekeken of deze ondersteuning toereikend is. Zo nodig wordt het plan bijgesteld.

In het kader van vroeg signalering kan het in sommige situaties voor de ontwikkeling van een kind wenselijk zijn na overleg met ouders contact op te nemen met ons zorgteam. Het contact met de ouders is hierbij van essentieel belang; de privacy moet gewaarborgd zijn en de overdracht vindt pas plaats na toestemming van de ouders.

6.2 Ondersteuningsteam

Binnen ons Kindcentrum hebben wij een ondersteuningsteam opgebouwd bestaande uit een aantal specialisten namelijk de verpleegkundige van het consultatiebureau, de JOOB

(jeugd, ouders, opvoed begeleider) en de intern-begeleider van de basisschool. Daardoor wordt het mogelijk om voor ieder kind een passend aanbod te creëren binnen onze opvang met mogelijk hulp van externe partijen. Zo hebben we bijvoorbeeld met enige regelmaat contact met een kinderfysiotherapeut en een logopediste.

Volgens de doorgaande ontwikkelingslijn wordt na overleg met ouders bij de overstap naar de basisschool een overdracht gedaan naar de leerkracht. Doelgroepkinderen (kinderen met en zorgindicatie van het consultatiebureau) worden warm overgedragen naar de basisschool. Dit betekent dat de pedagogisch professionals de overdracht niet alleen schriftelijk, maar ook mondeling toelicht aan de leerkracht van de basisschool. Het contact met de ouders is hierbij van essentieel belang; de privacy moet gewaarborgd zijn en de overdracht vindt pas plaats na toestemming van de ouders.

6.3 oudercommissie

Kindcentrum vindt medezeggenschap heel belangrijk om een goede interactie en feedback te krijgen tussen ouders en de organisatie op vestigingsniveau en op niveau van de totale organisatie. Daarom stimuleren wij de participatie in de oudercommissie, die vertegenwoordigd is binnen de Locatieraad Kindcentrum de Driehoek. Binnen de locatieraad worden alle zaken besproken die voor de geïntegreerde opvoeding en ontwikkeling van de kinderen van 0 tot 13 jaar van belang zijn en die wettelijk behoren tot de medezeggenschap van ouders en pedagogisch professionals binnen opvang en onderwijs.

In de overgangsfase hebben de oorspronkelijke oudercommissieleden ook nog frequent overleg met de manager opvang Winnie Martens. Onderwerpen van bespreking zijn dan de ontwikkelingen op de eigen locatie rondom het pedagogisch beleid, beleid t.a.v. veiligheid, gezondheid en hygiëne, klachten en ontevreden opmerkingen, uitbreiding, GGD-controles enz.

Voor de medezeggenschap zijn we altijd op zoek naar nieuwe betrokken ouders. De pedagogisch professionals op de groep kunnen u in contact brengen met hen.

6.4 Risico-inventarisatie

Wij voeren jaarlijks de risico-inventarisatie voor veiligheid en gezondheid uit. Jaarlijks controleert de GGD: de rapportage hiervan is ter inzage op de website te vinden. Ter inzage staat het beleidsplan veiligheid en gezondheid op de website van Samenwijs Kindcentrum de Driehoek bij documenten. Hier vindt u ook het pedagogisch werkplan.

7. Plannen voor 2020

Dit pedagogisch werkplan is geen statisch geheel maar een proces dat continu in beweging is. Nieuwe pedagogische ontwikkelingen in de kinderopvang worden door ons gevolgd en met het team besproken. De daaruit voortvloeiende ideeën en samenwerkingsverbanden kunnen in de praktijk worden uitgetoetst. Als blijkt dat nieuwe pedagogische werkwijzen passen binnen onze algemene visie en in de praktijk getoetst zijn, kunnen zij in een volgende versie van dit werkplan opgenomen worden..